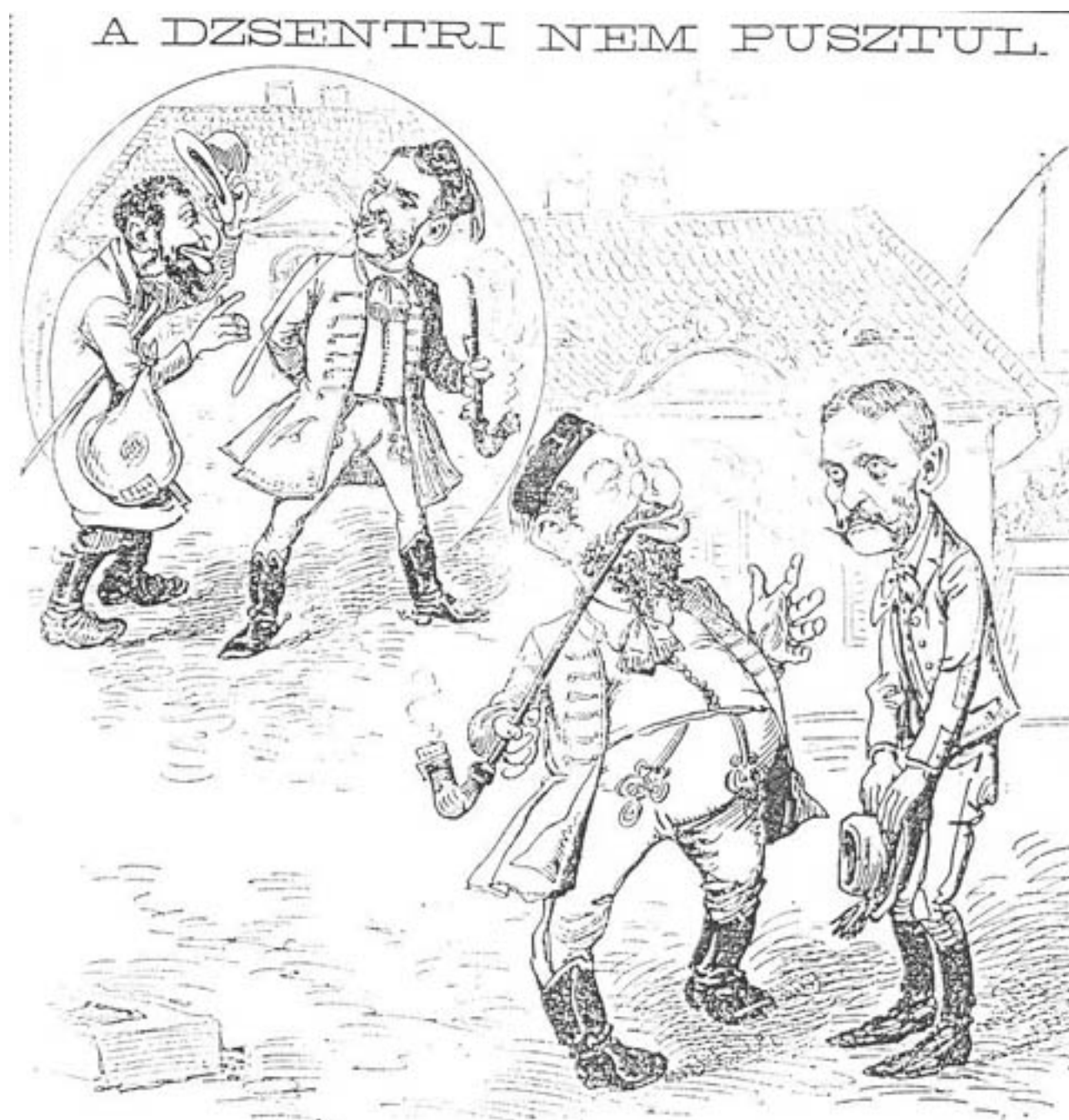

CSILLAG MATÉ

ZSIDÓ

ANEKDOTÁK

KINCSESHÁZA

BEVEZETŐ

Anekdóták, tréfás megjegyzések és közmondások

gyűjteménye mindenütt másutt egy kisebb vagy nagyobb

jelentőséggel bíró irodalmi esemény, nálunk zsidóknál

sokkal több, mert történeti forrásmunka. A zsidó

anekdoták történeti értékét az adja meg, hogy a sokszor

évtizedekként változó zsidó társadalmi berendezéseknek

beszélő tanúi. A zsidó élet a gettókban igen gyakran

sajátságos helyzeteket teremtett, melyek a nyomások és

a helyzetkomikumok megszűnésével új és új alakulatokat

teremtettek, ugyancsak sok esetben újabb helyzetkomikumokkal.

A zsidó anekdoták rétegezéséhez ennél fogva

egymástól egészen távolálló,

vagy egymással szembehelyezkedő tények tréfás megvilágítása jut érvényre.

A zsidó szellemességben tükröződnek le minden kornak

és minden zsidó életviszonynak a megnyilatkozásai;

benne látjuk, mint éltek, mint gondolkodtak a mi eleink

és mi módon ítélték meg az eseményeket.

Sokat beszélnek a zsidó élcélődési kedvről. Hogy

a zsidó néplélek itt olyan gazdag termést produkált,

tagadhatatlan, hogy nagy része van ebben a gazdag

aratásban annak a gazdag élménynek,

melyen minden zsidó egyén átment.

Sokat tapasztalt, sokat figyelt meg

és a saját bőrére érezte a nagy igazságok és

erkölcsi hirdetéseknek minden őszinteséget nélkülöző

hazugságait. Ez a meglátás olykor-olykor cinikussá

teszi és bizalmatlanná a fórumon elhangzó kegyes elszólások iránt.

De csak látszólag, mert a valóságban a

zsidó élet és tréfa sosem fordul a komolyan átgondolt

és őszintén megérzett nemesség ellen.

Látszólagos gúnyja és gúnyolódása mögött

ott húzódik meg a háttérben a tachlisz, a végcél keresése.

Szellemi sziporkáival reávilágít arra az igazságra,

hogy a legszebb és legideálisabb berendezés

károssá és pusztítóvá lesz az értelmetlenség,

a gonoszság és a nagyképűsködés kezén

és mindig megállapítja, hogy az eszmény csak az emberek

megvalósításában bontakozik ki áldásossá.

Minden jó és erkölcsös ügy

csak az emberen keresztül válik azzá,

ellenben nevetséges torzalakká lesz,

ha avatatlan ész és avatatlan ajak hirdeti.

Csillag Máté barátom szolgálatot tett az irodalomnak,

de első sorban a történetnek az előttünk levő mű

közreadásával. Megőrizte benne a falusi és kisvárosi

zsidó sok élményét, amelyre mi még visszaemlékezünk,

de amelyre a városokban felnőtt fiatalabb generáció már

reá sem ismer. Egyáltalán szükség volna gyöngysorba

fűzni mindazokat a régi veretű ékköveket, melyek a

falu és a kisváros melegségében kovácsolódtak össze.

Ki tudja, a nagyváros idegölő nyugtalansága tud-e még

olyan eredeti és lélekkel üdítő módon mosolyogni?

Budapest, 1925

Dr. FRISCH ÁRMIN

az O. M. I. K. E. kulturtanácsosa

Rituális papír.

P . . . cz grófnak Pozsonyban volt egy bejáró

házi zsidóját aki pénzügyeit intézte.

Egy alkalommal P. gróf 5000 koronát vett Grüntől kölcsön kötelezvényre.

Az esedékesség napján felkereste a grófot,

De az rossz hangulatban volt. Nem fizetett.

Újabb sürgetésnél szolgálival dobatta ki Grünt.

Mikor harmadszor ment pénzéért, a gróf puskáját fogta Grünre

és mérgesen ráivallt:

— Te zsidó! Ha rögtön előttem meg nem eszed

ezt az adóslevelet, lepuffantalak, mint egy kutyát!

Szegény megrémült Grün kinnal összerágta,

még kínosabban lenyelte az adóslevelet.

Másnap a szeszélyes, ideges gróf

megküldte váratlanul a pénzt, 5000 koronát Grünnek

és külön küldött neki fájdalompénzt 3000 koronát.

Grün boldog volt. Pár hónap múlva újra kért

kölcsön a gróf Grüntől 5000 koronát.

— Nagyon szívesen adok gróf úrnak kölcsön

többet is, de csak zsidó húsvétkor.

— Miért csak zsidó húsvétkor adsz?

— Mert akkor van macesz és papír helyett arra

írja gróf úr az adóslevelet, azt könnyebb megenni.

http://mtda.hu/books/csillag_mate_zsido_anekdotak_kincshaza.pdf